Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 26 januari 2017 *

”Överklagande — Konkurrens — Konkurrensbegränsande samverkan — De belgiska, tyska, franska, italienska, nederländska och österrikiska marknaderna för badrumsutrustning — Beslut i vilket en överträdelse av artikel 101 FEUF och artikel 53 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet konstateras — Prissamordning och utbyte av känslig affärsinformation — En enda överträdelse — Bevis — Böter — Obegränsad behörighet — Rimlig tidsfrist — Proportionalitet”

I mål C-642/13 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som ingavs den 29 november 2013,

Villeroy & Boch Belgium SA, Bryssel (Belgien), företrätt av O.W. Brouwer och N. Lorjé, advocaten,

klagande,

i vilket de andra parterna är:

Europeiska kommissionen, företrädd av L. Malferrari och F. Ronkes Agerbeek, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande i första instans,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av domstolens vice ordförande A. Tizzano, tillika tillförordnad ordförande på första avdelningen, samt domarna M. Berger, E. Levits, S. Rodin (referent) och F. Biltgen,

generaladvokat: M. Wathelet,

justitiesekreterare: handläggaren K. Malacek,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 10 september 2015,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

* Rättegångsspråk: nederländska.

Dom

1 Villeroy & Boch Belgium SA (nedan kallat Villeroy & Boch Belgien) har yrkat att domstolen ska upphäva den dom som meddelades av Europeiska unionens tribunal den 16 september 2013, Villeroy & Boch Austria m.fl./kommissionen (T-373/10, T-374/10, T-382/10 och T-402/10, EU:T:2013:455, ej publicerad) (nedan kallad den överklagade domen), till den del som tribunalen genom denna dom ogillade Villeroy & Boch Belgiens talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut K(2010) 4185 slutlig av den 23 juni 2010 om ett förfarande enligt artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/39092 – Badrumsutrustning) (nedan kallat det omtvistade beslutet) till den del som det beslutet rör Villeroy & Boch Belgien.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning (EG) nr 1/2003

2 I artikel 23.2 och 23.3 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna [101 FEUF] och [102 FEUF] (EGT L 1, 2003, s. 1) föreskrivs följande:

”2. Kommissionen får genom beslut ålägga företag och företagssammanslutningar böter, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) överträder artikel [101 FEUF] eller artikel [102 FEUF], …

…

För varje företag och företagssammanslutning som deltagit i överträdelsen får böterna inte överstiga 10 % av föregående räkenskapsårs sammanlagda omsättning.

…

3. När bötesbeloppet fastställs, skall hänsyn tas både till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått.”

2006 års riktlinjer

3 I punkt 2 i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 23.2 a i förordning (EG) nr 1/2003 (EUT C 210, 2006, s. 2) (nedan kallade 2006 års riktlinjer) anges, på tal om fastställande av bötesbelopp, att kommissionen ska ”beakta överträdelsens allvar och varaktighet” och att ”[b]öterna [inte] får … överskrida de gränser som anges i artikel 23.2 andra och tredje stycket i förordning (EG) nr 1/2003”.

4 Punkt 37 i 2006 års riktlinjer har följande lydelse:

”I riktlinjerna för beräkning av böter beskrivs en allmän metod för att fastställa böter, men kommissionen har rätt att avvika från denna metod eller från de gränser som fastställs i punkt 21 om omständigheterna i ett enskilt ärende kräver det eller om det krävs för att uppnå en tillräcklig avskräckande effekt.”

Bakgrund till tvisten och det omtvistade beslutet

5 Den aktuella konkurrensbegränsande samverkan berörde badrumsutrustning tillhörande någon av följande tre produktgrupper: kranar och tillbehör, duschväggar med tillbehör och sanitetsporslin (nedan kallade de tre produktgrupperna).

6 Tribunalen har redogjort för bakgrunden till tvisten i punkterna 1–19 i den överklagade domen. I det följande ges en sammanfattning därav.

7 Genom det omtvistade beslutet konstaterade kommissionen att det inom sektorn för badrumsutrustning hade skett en överträdelse av artikel 101.1 FEUF och artikel 53 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet av den 2 maj 1992 (EGT L 1, 1994, s. 3; svensk specialutgåva, område 2, volym 11, s. 37) (nedan kallat EES-avtalet). Enligt kommissionen hade 17 företag deltagit i överträdelsen, som hade pågått under olika perioder mellan den 16 oktober 1992 och den 9 november 2004. Överträdelsen hade bestått i ett flertal konkurrensbegränsande överenskommelser eller samordnade förfaranden i Belgien, Tyskland, Frankrike, Italien, Nederländerna och Österrike.

8 Mer specifikt angav kommissionen i det omtvistade beslutet att den konstaterade överträdelsen bestod i att dessa tillverkare av badrumsutrustning för det första samordnade årliga prishöjningar och andra aspekter av prissättningen vid regelbundna möten inom nationella branschorganisationer, för det andra fastställde eller samordnade priser med anledning av särskilda händelser, såsom höjda råvarupriser, införandet av euron och införandet av vägtullar, och för det tredje lämnade ut och utbytte känsliga affärsuppgifter. Kommissionen konstaterade vidare att fastställandet av priser i sektorn för badrumsutrustning följde en årscykel: tillverkarna fastställde prislistor, som i allmänhet gällde i ett år och låg till grund för affärsförbindelserna med grossisterna.

9 Villeroy & Boch Belgien och de övriga sökandena i första instans – Villeroy & Boch Austria GmbH (nedan kallat Villeroy & Boch Österrike), Villeroy & Boch AG och Villeroy & Boch SAS (nedan kallat Villeroy & Boch Frankrike) – är verksamma inom sektorn för badrumsutrustning. Villeroy & Boch AG innehar samtliga aktier i Villeroy & Boch Österrike, Villeroy & Boch Frankrike, Villeroy & Boch Belgien, Ucosan BV och dess dotterbolag samt Villeroy & Boch SARL (nedan kallat Villeroy & Boch Luxemburg).

10 Den 15 juli 2004 underrättade Masco Corp. och dess dotterbolag – bland annat Hansgrohe AG, som tillverkar kranar, och Hüppe GmbH, som tillverkar duschväggar – kommissionen om att det förelåg en konkurrensbegränsande samverkan inom sektorn för badrumsutrustning. Samtidigt ansökte dessa bolag om att beviljas immunitet mot böter med stöd av kommissionens tillkännagivande om immunitet mot böter och nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 45, 2002, s. 3) (nedan kallat 2002 års tillkännagivande om samarbete) eller i andra hand om att beviljas nedsättning av de böter som de skulle kunna komma att åläggas. Den 2 mars 2005 antog kommissionen ett beslut om villkorad immunitet mot böter till förmån för Masco i enlighet med punkterna 8 a och 15 i nämnda tillkännagivande.

11 Den 9 och den 10 november 2004 genomförde kommissionen oanmälda inspektioner i lokaler tillhörande ett flertal bolag och nationella branschorganisationer inom sektorn för badrumsutrustning.

12 Den 15 respektive den 19 november 2004 ansökte Grohe Beteiligungs GmbH med dotterbolag och American Standard Inc. om immunitet mot böter eller i andra hand nedsättning av böter med stöd av 2002 års tillkännagivande om samarbete.

13 Efter att under perioden från den 15 november 2005 till den 16 maj 2006 ha sänt skrivelser med begäran om upplysningar till ett flertal bolag och sammanslutningar inom sektorn för badrumsutrustning – inbegripet sökandena i första instans – antog kommissionen den 26 mars 2007 ett meddelande om invändningar som delgavs bland annat sökandena i första instans.

14 Den 17 respektive den 19 januari 2006 ansökte även Roca SARL och Hansa Metallwerke AG med dotterbolag om immunitet mot böter eller i andra hand nedsättning av böter med stöd av 2002 års tillkännagivande om samarbete. Den 20 januari 2006 ingav Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG Armaturenfabrik en liknande ansökan.

15 Kommissionen anordnade den 12–14 november 2007 ett muntligt hörande i vilket sökandena i första instans deltog. Den 9 juli 2009 sände kommissionen en skrivelse till sökandena i första instans i vilken den redogjorde för de faktiska omständigheterna och framhöll viss bevisning som den avsåg att lägga till grund för sitt slutliga beslut. Därefter sände kommissionen skrivelser med begäran om ytterligare upplysningar till bland annat sökandena i första instans. Sedan antog kommissionen den 23 juni 2010 det omtvistade beslutet, där den fann att de förfaranden som beskrivs i punkt 8 ovan ingick i en samlad plan som syftade till att begränsa konkurrensen mellan de företag som beslutet var riktat till och att dessa förfaranden utgjorde en enda, fortlöpande överträdelse som omfattade de tre produktgrupperna och geografiskt sträckte sig över Belgien, Tyskland, Frankrike, Italien, Nederländerna och Österrike. Kommissionen betonade bland annat att dessa förfaranden hade följt en återkommande modell som hade visat sig vara densamma i de sex medlemsstater som omfattades av kommissionens undersökning. Vidare påpekade kommissionen att det fanns dels nationella branschorganisationer för samtliga tre produktgrupper, vilka den kallade samordningsorgan, dels nationella branschorganisationer med medlemmar vilkas verksamhet rörde minst två av de tre produktgrupperna, vilka den kallade sammanslutningar för flera produktgrupper, dels specialiserade organisationer med medlemmar vilkas verksamhet rörde en av de tre produktgrupperna. Slutligen konstaterade kommissionen att det fanns en central grupp av företag som hade deltagit i den konkurrensbegränsande samverkan i olika medlemsstater och inom ramen för samordningsorgan och sammanslutningar för flera produktgrupper.

16 Enligt kommissionen hade sökandena i första instans deltagit i den aktuella överträdelsen i egenskap av medlemmar i följande sammanslutningar: IndustrieForum Sanitär, som från och med 2001 ersatte Freundeskreis der deutschen Sanitärindustrie, Arbeitskreis Baden und Duschen, som från och med 2003 ersatte Arbeitskreis Duschabtrennungen, och Fachverband Sanitär-Keramische Industrie i Tyskland, Arbeitskreis Sanitärindustrie i Österrike, Vitreous China-group (nedan kallad VCG) i Belgien, Sanitair Fabrikanten Platform i Nederländerna och Association française des industries de céramique sanitaire i Frankrike. Såvitt avsåg överträdelsen i Nederländerna fann kommissionen väsentligen, i skäl 1179 i det omtvistade beslutet, att de företag som hade deltagit i denna överträdelse inte kunde åläggas böter för detta deltagande på grund av preskription.

17 I artikel 1 i det omtvistade beslutet räknade kommissionen upp de företag som den ansåg hade överträtt artikel 101 FEUF och (från och med den 1 januari 1994) artikel 53 i EES-avtalet genom att delta i konkurrensbegränsande samverkan inom sektorn för badrumsutrustning i Belgien, Tyskland, Frankrike, Italien, Nederländerna och Österrike under olika perioder mellan den 16 oktober 1992 och den 9 november 2004. Såvitt avsåg sökandena i första instans fann kommissionen i artikel 1.1 i nämnda beslut att Villeroy & Boch AG hade deltagit i nämnda samverkan, vilken alltså bedömdes utgöra en enda överträdelse, från den 28 september 1994 till den 9 november 2004, medan dess dotterbolag Villeroy & Boch Belgien, Villeroy & Boch Frankrike och Villeroy & Boch Österrike befanns ha deltagit under perioder som sträckte sig från som tidigast den 12 oktober 1994 till den 9 november 2004.

18 Genom artikel 2.8 i det omtvistade beslutet ålade kommissionen för det första Villeroy & Boch AG att betala böter till ett belopp av 54 436 347 euro, för det andra Villeroy & Boch AG och Villeroy & Boch Österrike att betala böter till ett belopp av 6 083 604 euro för vars betalning de skulle svara solidariskt, för det tredje Villeroy & Boch AG och Villeroy & Boch Belgien att betala böter till ett belopp av

2 942 608 euro för vars betalning de skulle svara solidariskt och för det fjärde Villeroy & Boch AG och Villeroy & Boch Frankrike att betala böter till ett belopp av 8 068 441 euro för vars betalning de skulle svara solidariskt. Det sammanlagda bötesbeloppet som sökandena i första instans ålades att betala uppgick således till 71 531 000 euro.

19 Kommissionen hade beräknat bötesbeloppen med ledning av 2006 års riktlinjer.

Förfarandet vid tribunalen och den överklagade domen

20 Genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 9 september 2010 väckte klaganden talan i mål T-402/10 om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet till den del som detta rörde klaganden och i andra hand om nedsättning av beloppet för de böter som klaganden hade ålagts att betala.

21 Till stöd för yrkandet om ogiltigförklaring hävdade klaganden vid tribunalen att kommissionen hade gjort en felaktig bedömning när den fann att den konstaterade överträdelsen utgjorde en enda komplex och fortlöpande överträdelse. I andra hand gjorde klaganden gällande att kommissionen därigenom hade åsidosatt motiveringsskyldigheten, bland annat eftersom den inte tillräckligt klart hade avgränsat de berörda marknaderna. Därutöver hävdade klaganden att kommissionen inte hade styrkt dess deltagande i en överträdelse i Belgien. Avslutningsvis ifrågasatte klaganden det solidariska ansvaret för betalningen av de böter som bolaget hade ålagts och gjorde dessutom gällande att beräkningen av böterna grundade sig på en felaktig bedömning, att bötesbeloppet borde sättas ned mot bakgrund av att det administrativa förfarandet hade tagit alltför lång tid och att bötesbeloppet var oproportionerligt högt.

22 I andra hand yrkade klaganden att bötesbeloppet som bolaget hade ålagts att betala skulle sättas ned.

23 Genom den överklagade domen ogillade tribunalen klagandens talan i dess helhet.

Parternas yrkanden

24 Klaganden har yrkat att domstolen ska

— upphäva den överklagade domen i dess helhet till den del som tribunalen genom nämnda dom ogillade klagandens talan,

— i andra hand delvis upphäva den överklagade domen,

— i tredje hand sätta ned beloppet för de böter som klaganden har ålagts,

— i fjärde hand upphäva den överklagade domen och återförvisa målet till tribunalen för ny prövning, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

25 Kommissionen har yrkat att domstolen ska

— delvis avvisa överklagandet och i övrigt ogilla det med hänvisning till att det är uppenbart ogrundat, och

— förplikta klaganden att ersätta rättegångskostnaderna.

Prövning av överklagandet

26 Klaganden har åberopat fyra grunder till stöd för sitt överklagande. Som första grund har klaganden gjort gällande att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning vid bedömningen av den överträdelse som ska ha begåtts i Belgien. Klagandens andra grund innebär att tribunalen ska ha gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den fann att det förelåg en komplex och fortlöpande överträdelse. Den tredje grunden avser att tribunalen underlät att utöva sin obegränsade behörighet i och med att den inte satte ned beloppet för de ålagda böterna. Som fjärde grund har klaganden åberopat ett åsidosättande av proportionalitetsprincipen.

Den första grunden: felaktig bedömning av den överträdelse som ska ha begåtts i Belgien

Parternas argument

27 Inom ramen för den första grunden för överklagandet, som består av fyra delar, har klaganden för det första gjort gällande att tribunalen missuppfattade bevisningen såvitt avser den överträdelse som ska ha begåtts i Belgien och dessutom åsidosatte motiveringsskyldigheten. Den motivering som tribunalen angav i punkt 243 och följande punkter i nämnda dom grundar sig nämligen enligt klaganden på det felaktiga antagandet att Z efter den 1 januari 2003 fortfarande ingick i klagandens personal. I själva verket var Z från och med det datumet – vilket klaganden uppger sig ha framhållit under den muntliga förhandlingen vid tribunalen och som tribunalen själv ska ha konstaterat vid nämnda förhandling – inte längre knuten till klaganden vare sig av organisatoriska skäl eller i kraft av ett anställningsavtal, varför det inte är möjligt att hålla klaganden ansvarig för de faktiska omständigheterna.

28 För det andra har klaganden i andra hand gjort gällande att tribunalen åsidosatte artikel 101 FEUF genom sin bedömning att klaganden hade deltagit i en överträdelse avseende sanitetsporslin i Belgien trots att klaganden sedan slutet av 2002 inte längre var verksam på den marknaden och trots att det inte var styrkt att klaganden avsåg att bidra till förverkligandet av de mål som eftersträvades av kartellens medlemmar. I synnerhet angav tribunalen enligt klaganden inte genom vilka ”handlanden” som klaganden, efter att ha dragit sig tillbaka från marknaden, skulle ha kunnat idka samordning med de övriga kartelldeltagarna i syfte att begränsa konkurrensen på denna marknad. Mot bakgrund av den motivering som tribunalen angav i domar av den 16 september 2013, Wabco Europe m.fl./kommissionen (T-380/10, EU:T:2013:449, punkt 79 och följande punkter) och Keramag Keramische Werke m.fl./kommissionen (T-379/10 och T-381/10, ej publicerad, EU:T:2013:457, punkt 222 och följande punkter), kan klaganden inte hållas ansvarig för tredje parts handlingar som begicks efter datumet för nämnda tillbakadragande från marknaden och inte heller åläggas att betala böter för sådana handlingar. I alla händelser utgör den motstridiga bedömningen av de faktiska omständigheterna i å ena sidan den överklagade domen och å andra sidan domen av den 16 september 2013, Wabco Europe m.fl./kommissionen (T-380/10, EU:T:2013:449), enligt klaganden ett åsidosättande av principen om likabehandling som är till nackdel för klaganden.

29 För det tredje har klaganden, såvitt avser beviset för att samordnade förfaranden ägde rum vid mötet den 28 och 29 april 2003 i Belgien, hävdat att tribunalen i punkt 271 i den överklagade domen medgav att bevisningen inskränkte sig till påpekandet att den omständigheten att ingen samlad procentandel för bonus till grossister hade fastställts ”inte gör det möjligt att utesluta att konkurrensen snedvreds till följd av det aktuella informationsutbytet”. Även om man antar att tribunalen hade fog för sin bedömning, utgör denna av logiska skäl inte ett tillräckligt bevis för överträdelsen. Således föreligger enligt klaganden antingen ett åsidosättande av motiveringsskyldigheten enligt artikel 296 andra stycket FEUF eller ett åsidosättande av principen *in dubio pro reo*, som stadfästs i artikel 48.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

30 För det fjärde föreligger det enligt klaganden felaktig rättstillämpning i punkterna 272 och 274 i den överklagade domen i så måtto att det där anges att samtliga de aktuella överträdelserna på den belgiska marknaden för sanitetsporslin utgör en enda komplex och fortlöpande överträdelse.

31 De faktiska omständigheter som kommissionen slog fast på grundval av VCG-mötena kan nämligen enligt klaganden inte läggas till grund för slutsatsen att hela den angivna överträdelseperioden ska anses utgöra en enda överträdelse. Efter VCG-mötet den 28 och 29 april 2003 skedde det i själva verket ett uppenbart avbrott som enligt klaganden hindrar att mötena före respektive efter det mötet i rättsligt hänseende sammanförs och anses utgöra en enda fortlöpande överträdelse.

32 Kommissionen har yrkat att överklagandet ska lämnas utan bifall såvitt avser den första grunden.

Domstolens bedömning

33 När det för det första gäller den första delen av den första grunden för överklagandet, som rör tribunalens åsidosättande av motiveringsskyldigheten och dess missuppfattning av bevisning i form av dess underlåtenhet att beakta klagandens påstående med innebörden att Z från och med den 1 januari 2003 inte längre hade någon koppling till klaganden, påpekar domstolen att klaganden under det skriftliga förfarandet vid tribunalen endast uppgav, i syfte att bestrida sitt deltagande i den konkurrensbegränsande samverkan i Belgien från och med det ovannämnda datumet, att Villeroy & Boch Luxemburg ”vid utgången av 2002 övertog det belgiska bolagets verksamhet inom sanitetsporslin”. Det var inte förrän under det muntliga förfarandet vid tribunalen som klaganden för första gången uttryckligen anförde, som skäl till att den inte kunde hållas ansvarig för ett konkurrensbegränsande beteende på den belgiska marknaden för sanitetsporslin från och med den 1 januari 2003, att den person som deltog i mötena inom ramen för den konkurrensbegränsande samverkan, det vill säga Z, från och med det datumet inte längre var anställd av klaganden utan i stället av Villeroy & Boch Luxemburg.

34 I artikel 48.2 i tribunalens rättegångsregler stadgas att nya grunder inte får åberopas under rättegången, såvida de inte föranleds av rättsliga eller faktiska omständigheter som har framkommit först under förfarandet. Det argument som klaganden framförde under den muntliga förhandlingen vid tribunalen kunde således uppenbart inte tas upp till sakprövning, eftersom det rörde sig om en ny grund föranledd av en faktisk omständighet som klaganden hade varit den första att få kännedom om och som inte hade framkommit under förfarandet.

35 Tribunalen uttalade sig förvisso inte uttryckligen i frågan huruvida detta argument kunde prövas i sak eller var välgrundat. Enligt domstolens praxis kan det emellertid inte krävas att tribunalen, varje gång som en part under förfarandet åberopar en ny grund som uppenbart inte uppfyller kraven i artikel 48.2 i rättegångsreglerna, i domen antingen förklarar varför grunden ska avvisas eller prövar den i sak (se, bland annat, dom av den 20 mars 2014, Rousse Industry/kommissionen, C-271/13 P, ej publicerad, EU:C:2014:175, punkt 22 och där angiven rättspraxis).

36 Av detta följer att tribunalen inte åsidosatte motiveringsskyldigheten genom att i punkt 248 i den överklagade domen slå fast – utan att beakta klagandens alltför sent framförda påstående om att Z från och med den 1 januari 2003 inte längre var anställd av klaganden och utan att förklara varför detta påstående uppenbart inte kunde tas upp till sakprövning – att Z:s deltagande i möten inom ramen för den konkurrensbegränsande samverkan ”styrker att Villeroy & Boch Belgien fortsatte att delta aktivt i överträdelsen både för egen del och på det företags vägnar, i konkurrensrättslig mening, som bolaget ingick i”.

37 Således kan överklagandet inte vinna bifall såvitt avser den första delen av den första grunden.

38 När det för det andra gäller den andra delen av denna grund, vilken avser åsidosättande av artikel 101 FEUF, betonar domstolen att klaganden inte har ifrågasatt tribunalens slutsats att VCG-mötena före och efter den 1 januari 2003 var av otillåten karaktär men däremot anser att tribunalen gjorde en felaktig bedömning när den fann att klaganden hade deltagit i överträdelsen trots att den från och med slutet av 2002 inte längre var verksam på den belgiska marknaden för sanitetsporslin.

39 Av domstolens fasta praxis följer emellertid att artikel 101.1 FEUF inte kan anses gälla enbart företag verksamma på den marknad som berörs av konkurrensbegränsningarna eller på marknader i tidigare eller senare distributionsled eller angränsande marknader, eller enbart företag som inskränker sin handlingsfrihet på en viss marknad enligt ett avtal eller ett samordnat förfarande. Det framgår nämligen av domstolens fasta praxis att lydelsen i artikel 101.1 FEUF allmänt åsyftar alla avtal och samordnade förfaranden som, antingen horisontellt eller vertikalt, snedvrider konkurrensen på den inre marknaden, oberoende av vilken marknad parterna är verksamma på och oberoende av huruvida endast ett visst företags beteende på marknaden berörs av dessa överenskommelser (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 oktober 2015, AC-Treuhand/kommissionen, C-194/14 P, EU:C:2015:717, punkterna 34 och 35 samt där angiven rättspraxis).

40 Således hade tribunalen fog för sin bedömning, i punkt 242 i den överklagade domen, att ett företag kan överträda förbudet enligt artikel 101.1 FEUF om dess beteende, såsom detta samordnas med andra företags beteende, syftar till att begränsa konkurrensen på en viss relevant marknad, utan att det berörda företaget nödvändigtvis självt behöver vara verksamt på den marknaden.

41 I detta sammanhang ska två förtydliganden göras. Till att börja med visade tribunalen – i motsats till vad klaganden har hävdat – att klaganden hade deltagit aktivt i den aktuella överträdelsen. I punkterna 244 och 248 i den överklagade domen underströk tribunalen nämligen att Z:s oavbrutna deltagande för klagandens räkning i VCG-mötena (vilkas otillåtna karaktär klaganden inte har bestritt) före och efter den 1 januari 2003, det vill säga även efter det att klaganden helt hade upphört att bedriva verksamhet på marknaden för sanitetsporslin, styrkte att klaganden hade deltagit aktivt i överträdelsen. Vidare redogjorde tribunalen i punkterna 255–277 i den överklagade domen – också i motsats till vad klaganden har hävdat – utförligt för de olika handlingar som lades deltagarna i denna överträdelse, inbegripet klaganden, till last.

42 Av det ovan anförda följer att inget avseende ska fästas vid klagandens argument baserade på den omständigheten att den i slutet av 2002 helt upphörde att bedriva verksamhet inom sanitetsporslin.

43 Denna slutsats kan inte ifrågasättas med hänvisning till den lösning som tribunalen valde i domar av den 16 september 2013, Wabco Europe m.fl./kommissionen (T-380/10, EU:T:2013:449, punkt 84), och Keramag Keramische Werke m.fl./kommissionen (T-379/10 och T-381/10, ej publicerad, EU:T:2013:457, punkt 220 och följande punkter). Enligt domstolens fasta praxis är nämligen tribunalens skyldighet att motivera sina domar i princip inte så långtgående att den innebär att tribunalen ska motivera den lösning som den har valt i ett visst mål i förhållande till den lösning som den har valt i ett annat mål, även om båda målen rör samma beslut (se dom av den 11 juli 2013, Team Relocations m.fl./kommissionen, C-444/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:464, punkt 66 och där angiven rättspraxis).

44 Således kan överklagandet inte vinna bifall såvitt avser den andra delen av den första grunden.

45 När det för det tredje slutligen gäller de argument som klaganden har anfört inom ramen för den tredje och den fjärde delen av nämnda grund, är klagandens syfte med dessa argument i allt väsentligt att – under sken av att hänvisa till felaktig rättstillämpning från tribunalens sida – ifrågasätta tribunalens bevisvärdering. Tribunalens bedömning av en handlings bevisvärde kan emellertid i princip inte kontrolleras av domstolen inom ramen för ett överklagande. Som framgår av artikel 256 FEUF och artikel 58 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol, är nämligen ett överklagande begränsat till rättsfrågor. Tribunalen är följaktligen ensam behörig att fastställa relevanta

faktiska omständigheter och att bedöma bevisning, utom i fall där faktiska omständigheter eller bevisning har missuppfattats (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 oktober 2003, Salzgitter/kommissionen, C-182/99 P, EU:C:2003:526, punkt 43 och där angiven rättspraxis).

46 De aktuella argumenten kan således inte tas upp till sakprövning.

47 Mot bakgrund av det ovan anförda ska överklagandet såvitt avser den första grunden delvis avvisas och i övrigt ogillas.

Den andra grunden: förekomsten av en enda komplex och fortlöpande överträdelse

Parternas argument

48 Som andra grund har klaganden gjort gällande att den överklagade domen åsidosätter artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet, eftersom tribunalen felaktigt slog fast att det förelåg en enda komplex och fortlöpande överträdelse i det aktuella fallet.

49 I detta sammanhang har klaganden för det första hävdat att det rättsliga begreppet ”en enda komplex och fortlöpande överträdelse” i sig är oförenligt med artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet, varför det inte kan tillämpas. Detta begrepp saknar enligt klaganden helt rättslig grund i unionsrätten. Dessutom anser klaganden att kommissionen genom att använda begreppet ”en enda komplex och fortlöpande överträdelse” sammanförde ett antal fristående marknader på ett konstlat sätt i syfte att kunna dra slutsatsen att det förelåg en enda samlad överträdelse och därigenom kunna undvika risken för att eventuella separata överträdelser skulle vara preskriberade. Därutöver anser klaganden att den överklagade domen är bristfälligt motiverad i så måtto att tribunalen inte bemötte klagandens argument i denna fråga.

50 För det andra har klaganden hävdat att tribunalen åsidosatte principerna om en rättvis rättegång genom att i den överklagade domen slå fast att det i det aktuella fallet förelåg en enda överträdelse som omfattade bland annat Italien. I och med att tribunalen fann att klaganden kunde tillskrivas en överträdelse som den inte hade medverkat till men som ingick i en enda överträdelse som den däremot hade deltagit i, saknar nämligen klaganden möjlighet att, i syfte att bestrida sitt deltagande i denna enda överträdelse, med framgång åberopa den omständigheten att den inte medverkade till den förstnämnda överträdelsen. Klaganden har på detta sätt fråntagits en möjlighet att försvara sig effektivt och kan till följd av detta endast bestrida sin kännedom om den berörda överträdelsen.

51 För det tredje har klaganden i andra hand gjort gällande att rekvisiten för att en enda överträdelse ska anses föreligga inte var uppfyllda i det aktuella fallet, eftersom kommissionen inte hade avgränsat den relevanta marknaden och eftersom det inte heller har fastställts något komplementärt samband mellan de olika kritiserade handlingarna.

52 För det fjärde anser klaganden att det i alla händelser inte kan föreligga en sådan övergripande överträdelse som anges i det omtvistade beslutet, eftersom tribunalen delvis ogiltigförklarade det beslutet såvitt avsåg vissa medlemsstater i domar av den 16 september 2013, Wabco Europe m.fl./kommissionen (T-380/10, EU:T:2013:449), Keramag Keramische Werke m.fl./kommissionen (T-379/10 och T-381/10, ej publicerad, EU:T:2013:457), och Duravit m.fl./kommissionen (T-364/10, ej publicerad, EU:T:2013:477), och eftersom det är tänkbart att vissa företag inte hade kännedom om överträdelsen i dess helhet.

53 Kommissionen har yrkat att överklagandet ska lämnas utan bifall såvitt avser den andra grunden.

Domstolens bedömning

54 Enligt fast rättspraxis kan en överträdelse av artikel 101.1 FEUF följa inte endast genom ett enstaka handlande utan även genom en serie handlanden eller genom ett fortlöpande beteende. Detta gäller också då ett eller flera led i denna serie handlanden eller i detta fortlöpande beteende även i sig och helt isolerat kan utgöra en överträdelse av nämnda bestämmelse. När de olika handlandena ingår i en ”samlad plan” på grund av deras identiska syfte som snedvrider konkurrensen på den inre marknaden, får kommissionen således tillskriva företag ansvar för dessa handlanden utifrån deltagandet i överträdelsen bedömd i dess helhet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 juni 2015, Fresh Del Monte Produce/kommissionen och kommissionen/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P och C-294/13 P, EU:C:2015:416, punkt 156 och där angiven rättspraxis).

55 Ett företag som har deltagit i en sådan enda, komplex överträdelse genom egna beteenden, vilka utgör avtal eller samordnade förfaranden med ett konkurrensbegränsande syfte i den mening som avses i artikel 101.1 FEUF och vilka syftade till att bidra till förverkligandet av överträdelsen i dess helhet, kan således även vara ansvarigt, under hela den tid som företaget deltog i överträdelsen, för andra företags beteenden inom ramen för samma överträdelse. Så är fallet när det är styrkt att det aktuella företaget avsåg att genom sitt eget beteende bidra till förverkligandet av de gemensamma mål som deltagarna eftersträvade och företaget hade kännedom om de konkurrensbegränsande beteenden som planerades eller genomfördes av andra företag i samma syfte eller rimligen kunde förutse dem och var berett att godta den risk som detta innebar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 juni 2015, Fresh Del Monte Produce/kommissionen och kommissionen/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P och C-294/13 P, EU:C:2015:416, punkt 157 och där angiven rättspraxis).

56 Ett företag kan således ha deltagit direkt i samtliga de konkurrensbegränsande beteenden som utgör en enda, fortlöpande överträdelse, och kommissionen har då rätt att hålla företaget ansvarigt för samtliga dessa beteenden och följaktligen för överträdelsen i dess helhet. Ett företag kan också ha deltagit direkt i endast en del av de konkurrensbegränsande beteenden som utgör en enda, fortlöpande överträdelse men haft kännedom om samtliga de övriga konkurrensbegränsande beteenden som andra deltagare i den konkurrensbegränsande samverkan planerade eller genomförde i samma syfte eller rimligen ha kunnat förutse dem och ha varit berett att godta den risk som detta innebar. Även i ett sådant fall har kommissionen rätt att hålla företaget ansvarigt för samtliga de konkurrensbegränsande beteenden som utgör en sådan överträdelse och följaktligen för överträdelsen i dess helhet (se dom av den 24 juni 2015, Fresh Del Monte Produce/kommissionen och kommissionen/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P och C-294/13 P, EU:C:2015:416, punkt 158 och där angiven rättspraxis).

57 För att fastställa huruvida olika handlanden kan ses som en enda, fortlöpande överträdelse, behöver det vidare inte undersökas huruvida det föreligger ett komplementärt samband mellan dem i den meningen att varje enskild åtgärd syftar till att motverka en eller flera konsekvenser av en normalt fungerande konkurrens och åtgärderna genom ett samspel bidrar till att åstadkomma samtliga de konkurrensbegränsande verkningar som eftersträvas av aktörerna inom ramen för en samlad plan med ett enda syfte. Villkoret att det ska finnas ett enda syfte innebär däremot att det ska undersökas huruvida de olika handlanden som ingår i överträdelsen uppvisar kännetecken som kan tyda på att andra deltagande företags konkreta beteenden faktiskt inte har haft samma syfte eller samma konkurrensbegränsande verkan och således inte har ingått i en ”samlad plan” på grund av ett identiskt syfte som snedvrider konkurrensen på den inre marknaden (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 december 2013, Siemens m.fl./kommissionen, C-239/11 P, C-489/11 P och C-498/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:866, punkterna 247 och 248).

58 Till yttermera visso kan det inte av domstolens praxis utläsas att artikel 101.1 FEUF skulle gälla enbart företag verksamma på den marknad som berörs av konkurrensbegränsningarna eller på marknader i tidigare eller senare distributionsled eller angränsande marknader, eller enbart företag som inskränker sin handlingsfrihet på en viss marknad enligt ett avtal eller ett samordnat förfarande. Av domstolens ovan i punkt 39 nämnda fasta praxis framgår nämligen att lydelsen i artikel 101.1 FEUF allmänt

åsyftar alla avtal och samordnade förfaranden som, antingen horisontellt eller vertikalt, snedvrider konkurrensen på den inre marknaden, oberoende av vilken marknad parterna är verksamma på och oberoende av huruvida endast ett visst företags beteende på marknaden berörs av dessa överenskommelser (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 oktober 2015, AC-Treuhand/kommissionen, C-194/14 P, EU:C:2015:717, punkterna 34 och 35 samt där angiven rättspraxis).

59 Klaganden kan för det första, mot bakgrund av denna rättspraxis, inte vinna framgång med sina argument om att det rättsliga begreppet ”en enda komplex och fortlöpande överträdelse” dels skulle vara oförenligt med artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet, dels skulle strida mot principerna om en rättvis rättegång; det behöver inte undersökas huruvida det sistnämnda argumentet kan tas upp till prövning i sak.

60 För det andra motiverade tribunalen, i motsats till vad klaganden har gjort gällande, den överklagande domen tillräckligt genom att i punkterna 32–34, 41, 42 och 46–48 däri erinra om nämnda rättspraxis.

61 När det gäller klagandens argument om att samtliga rekvisit för att en enda överträdelse ska anses föreligga inte skulle vara uppfyllda i det aktuella fallet, eftersom kommissionen inte hade avgränsat den relevanta marknaden, framhåller domstolen för det tredje att den omständigheten att de produktmarknader och geografiska marknader som omfattas av överträdelsen är separata i alla händelser inte utgör hinder för att det ska kunna konstateras att det föreligger en enda överträdelse – något som tribunalen med fog påpekade i punkt 54 i den överklagade domen och som klaganden själv också har medgett. Detta argument är således under alla omständigheter verkningslöst.

62 För det fjärde gjorde tribunalen sig inte skyldig till felaktig rättstillämpning när den i punkterna 63–71 i den överklagade domen fann att kommissionen i det aktuella fallet hade fog för sin bedömning att det förelåg ett enda syfte och således även en enda överträdelse. Tribunalen styrkte nämligen, med hänvisning till de konstateranden rörande faktiska omständigheter som den redovisade i punkterna 66, 69 och 71 i den överklagade domen, att de olika kritiserade beteendena hade ett och samma mål, det vill säga att samtliga tillverkare av badrumsutrustning skulle samordna sitt agerande gentemot grossisterna. Som framgår av de ovannämnda punkterna 66, 69 och 71, grundade sig bedömningen att det förelåg ett gemensamt syfte inte – vilket klaganden har gjort gällande – på en allmän hänvisning till en snedvridning av konkurrensen på de marknader som berördes av överträdelsen, utan på olika omständigheter såsom grossisternas centrala roll i distributionssystemet, systemets kännetecken, förekomsten av ”samordningsorgan” och ”sammanslutningar för flera produktgrupper”, det likartade genomförandet av de samordnade förfarandena och den materiella, geografiska och tidsmässiga överlappningen mellan de berörda förfarandena.

63 Under dessa omständigheter kan tribunalen inte klandras för sin bedömning att kommissionen på goda grunder slog fast att det i det aktuella fallet förelåg en enda fortlöpande överträdelse. Det är nämligen inte nödvändigt att fastställa något komplementärt samband mellan de olika kritiserade förfarandena, eftersom en enda fortlöpande överträdelse kan tillskrivas företag som inte konkurrerar med varandra, och det är inte heller nödvändigt att systematiskt avgränsa de relevanta marknaderna. Klaganden är dels ansvarig för sitt direkta deltagande i den aktuella överträdelsen, dels – eftersom den hade kännedom om samtliga de konkurrensbegränsande beteenden som i samma syfte planerades eller genomfördes av andra deltagare i den aktuella konkurrensbegränsande samverkan eller rimligen kunde förutse dessa beteenden och var beredd att godta den risk som detta innebar – ansvarig för sitt indirekta deltagande i denna överträdelse.

64 När det slutligen gäller klagandens argument som grundar sig på att det omtvistade beslutet delvis har ogiltigförklarats av tribunalen inom ramen för andra mål som också rör den här aktuella överträdelsen, erinrar domstolen om att värderingen av den bevisning som rör de olika nationella marknaderna omfattas av tribunalens exklusiva behörighet. I den mån som syftet med klagandens argument är att ifrågasätta huruvida det förelåg en enda komplex och fortlöpande överträdelse, understryker

domstolen att den omständigheten att tribunalen delvis ogiltigförklarade det omtvistade beslutet till den del detta rörde bevisen för det deltagande i överträdelsen som hade lagts vissa andra av de berörda företagen till last, på vissa geografiska marknader och under vissa perioder, inte utgör tillräcklig grund för att ifrågasätta tribunalens bedömning att det förelåg dels en samlad plan som omfattade de tre produktgrupperna och de sex berörda medlemsstaterna, dels ett identiskt syfte som snedvred konkurrensen. Vad en sådan partiell ogiltigförklaring i förekommande fall kan föranleda är endast en nedsättning av de böter som vart och ett av de berörda företagen har ålagts, i den mån som de aktuella geografiska marknaderna har beaktats vid beräkningen av bötesbeloppet för respektive företag.

65 Således ska överklagandet såvitt avser den andra grunden ogillas med hänvisning till att det delvis är verkningslöst och i övrigt saknar grund.

Den tredje och den fjärde grunden: prövning med utövande av obegränsad behörighet och böternas proportionalitet

Parternas argument

66 Klaganden har som tredje grund gjort gällande att tribunalen och domstolen, av rättssäkerhetsskäl och för att kunna garantera rätten till en rättvis rättegång, är skyldiga att alltid, när de prövar ett mål där en part har ifrågasatt böter eller löpande viten som har fastställts av kommissionen, konkret utöva sin obegränsade behörighet enligt artikel 31 i förordning nr 1/2003, särskilt i ett sammanhang där det saknas rättsregler om harmonisering av påföljder och där kommissionen tillämpade tre olika metoder vid beräkningen av böter för åren 1998–2006.

67 Enligt klaganden inskränkte sig tribunalen i den överklagade domen till att pröva huruvida bötesbeloppet hade fastställts på ett lagenligt sätt, vilket stred mot vad klaganden hade yrkat.

68 Dessutom anser klaganden att tribunalen i det aktuella fallet borde ha satt ned bötesbeloppet, med tanke på att överträdelsen endast omfattade ett begränsat antal medlemsstater och således inte är så allvarlig. Enligt klagandens uppfattning bestraffade kommissionen denna överträdelse orimligt hårt – hårdare än den har bestraffat andra överträdelser av samma art som har omfattat hela Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

69 Klaganden har också invänt mot att den inte erhöll någon nedsättning av bötesbeloppet med hänvisning till att det administrativa förfarandet varade ytterst länge – nästan sex år.

70 Som fjärde grund har klaganden hävdat att den överklagade domen strider mot proportionalitetsprincipen, enligt vilken påföljden ska återspegla överträdelsens grad av allvar. Vid bedömningen av hur allvarlig en överträdelse är ska tribunalen enligt klaganden beakta överträdelsens inverkan på marknaden och omsättningen på de berörda marknaderna, något som klaganden anser att tribunalen inte gjorde.

71 Dessutom borde tribunalen ha förvissat sig om att beloppet för de böter som föreskrevs i det omtvistade beslutet var proportionerligt i absolut bemärkelse, vilket enligt klaganden inte är fallet när böter på 2,94 miljoner euro åläggs för en omsättning på omkring 5,2 miljoner euro, vilket var den omsättning överträdelsen omfattade.

72 Klaganden har därför uppmanat domstolen att avhjälpa tribunalens rättsstridiga underlåtenhet på dessa punkter och själv sätta ned beloppet för de ålagda böterna.

73 Kommissionen har yrkat att överklagandet ska lämnas utan bifall såvitt avser den tredje och den fjärde grunden.

Domstolens bedömning

74 Av fast rättspraxis följer att den granskning av lagenligheten som föreskrivs i artikel 263 FEUF innebär att unionsdomstolen ska pröva sökandens argument rörande det angripna beslutet med avseende på både rättsliga och faktiska omständigheter samt att den är behörig att pröva bevisningen, ogiltigförklara nämnda beslut och ändra bötesbeloppet (se dom av den 10 juli 2014, Telefónica och Telefónica de España/kommissionen, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 53 och där angiven rättspraxis).

75 Lagenlighetsgranskningen kompletteras av den obegränsade behörighet som unionsdomstolen med stöd av artikel 261 FEUF har tilldelats genom artikel 31 i förordning nr 1/2003. Denna obegränsade behörighet innebär att unionsdomstolen, utöver att pröva påföljdens lagenlighet, även får ersätta kommissionens bedömning med sin egen bedömning. Följaktligen kan unionsdomstolen undanröja, sätta ned eller höja de böter eller löpande viten som har ålagts (se dom av den 8 december 2011, Chalkor/kommissionen, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punkt 63 och där angiven rättspraxis).

76 Unionsdomstolen är vid utövandet av den behörighet som avses i artiklarna 261 FEUF och 263 FEUF, för att uppfylla de krav som enligt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna gäller när böter ska granskas med stöd av den obegränsade behörigheten, skyldig att pröva varje anmärkning, avseende rättsliga eller faktiska omständigheter, som syftar till att styrka att bötesbeloppet inte är korrekt i förhållande till överträdelsens allvar och varaktighet (se dom av den 18 december 2014, kommissionen/Parker Hannifin Manufacturing och Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 75 och där angiven rättspraxis).

77 Utövandet av denna obegränsade behörighet är emellertid inte att likställa med en prövning ex officio, och förfarandet vid unionsdomstolen är kontradiktoriskt. Det ankommer i princip på sökanden att åberopa grunder mot det angripna beslutet och lägga fram bevisning till stöd för dessa grunder (se dom av den 18 december 2014, kommissionen/Parker Hannifin Manufacturing och Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 76 och där angiven rättspraxis).

78 Att det angripna beslutet inte prövas ex officio i sin helhet innebär inte att principen om ett effektivt domstolsskydd åsidosätts. Tribunalen är visserligen mot bakgrund av den principen skyldig att bemöta de grunder som har åberopats och att pröva såväl rättsliga som faktiska omständigheter, men däremot kräver nämnda princip inte att tribunalen ex officio företar en ny och uttömmande granskning av handlingarna i målet (se dom av den 8 december 2011, Chalkor/kommissionen, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punkt 66).

79 Vidare framgår det av domstolens fasta praxis att tribunalen är ensam behörig att granska hur kommissionen i varje enskilt fall har bedömt det otillåtna beteendets grad av allvar. Domstolens prövning i ett mål om överklagande syftar dels till att undersöka i vilken utsträckning tribunalen på ett rättsenligt sätt har beaktat samtliga de faktorer som är väsentliga för bedömningen av hur allvarligt ett visst beteende har varit mot bakgrund av artikel 101 FEUF och artikel 23 i förordning nr 1/2003, dels till att kontrollera huruvida tribunalen på ett tillfredsställande sätt har bemött samtliga de argument som har anförts till stöd för yrkandet om nedsättning av böterna. Vid bedömningen av hur allvarlig en överträdelse av unionens konkurrensrätt är, ska ett stort antal faktorer beaktas, bland annat böternas avskräckande verkan liksom de särskilda omständigheterna och sammanhanget i det enskilda målet, inbegripet de enskilda företagens beteende och deras roll vid upprättandet av den konkurrensbegränsande samverkan, den vinst som de har gjort på nämnda samverkan, deras storlek

och de berörda varornas värde samt den risk som överträdelser av det aktuella slaget innebär för förverkligandet av unionens mål (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 juli 2013, Team Relocations m.fl./kommissionen, C-444/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:464, punkterna 95, 99 och 100).

80 Dessutom ankommer det inte på domstolen att, när den prövar rättsfrågor i ett mål om överklagande, av skälighetshänsyn ändra den bedömning som tribunalen med stöd av sin obegränsade behörighet har gjort av det bötesbelopp som ett företag har ålagts på grund av att det har överträtt unionsrätten. Endast om domstolen bedömer att böterna inte endast är olämpliga utan även är så överdrivet höga att de är oproportionerliga, kan den slå fast att tribunalen, genom att fastställa ett olämpligt bötesbelopp, har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning (se, bland annat, dom av den 30 maj 2013, Quinn Barlo m.fl./kommissionen, C-70/12 P, ej publicerad, EU:C:2013:351, punkt 57 och där angiven rättspraxis).

81 Det är mot bakgrund av denna rättspraxis som den tredje och den fjärde grunden ska prövas.

82 Av nämnda rättspraxis framgår tydligt dels att prövningen med stöd av den obegränsade behörigheten endast avser den ålagda påföljden, inte det angripna beslutet i dess helhet, dels att varken utövandet av den obegränsade behörigheten eller lagenlighetsgranskningen är att likställa med en prövning ex officio och således inte heller medförde någon skyldighet för tribunalen att ex officio, oberoende av klagandens anmärkningar, företa en ny och uttömmande granskning av handlingarna i målet.

83 I det aktuella fallet genomförde tribunalen från och med punkt 335 i den överklagade domen en ändamålsenlig prövning av bötesbeloppet, den bemötte klagandens olika argument och den yttrade sig i punkterna 397–402 över klagandens yrkanden om nedsättning av bötesbeloppet. Således inskränkte sig tribunalen inte, i motsats till vad klaganden har gjort gällande, till att granska lagenligheten av nämnda belopp. I detta sammanhang fann tribunalen bland annat, i punkt 384 i den överklagade domen, att koefficienten på 15 procent såvitt avsåg koefficienterna ”för överträdelsens allvar” och ”för tilläggsbeloppet” motsvarade den lägsta tänkbara nivån med tanke på att den aktuella överträdelsen var särskilt allvarlig. Därefter gjorde tribunalen i punkterna 397–401 i nämnda dom bedömningen att ingen av de omständigheter som sökandena i första instans hade anfört kunde motivera en nedsättning av bötesbeloppet.

84 När det mer specifikt gäller bedömningen av den aktuella överträdelsens grad av allvar, erinrade tribunalen i punkt 381 i den överklagade domen bland annat om punkt 23 i 2006 års riktlinjer, där det slås fast att ”[h]orisontella avtal om fastställande av priser, uppdelning av marknaden och produktionsbegränsningar, som i allmänhet är hemliga, hör till [de] mest allvarliga konkurrensbegränsningarna. EU:s konkurrenspolitik innebär att sådana överträdelser bestraffas hårt. I regel kommer därför den andel av försäljningsvärdet som skall beaktas vid sådana överträdelser att bestämmas i den övre delen av skalan.” I punkt 383 i den överklagade domen redogjorde tribunalen för den motivering som kommissionen i skäl 1211 i det omtvistade beslutet hade angett, nämligen att horisontell samordning av priser i sig är en av de mest skadliga typerna av konkurrensbegränsningar och att den aktuella överträdelsen var att betrakta som en enda komplex och fortlöpande överträdelse vilken omfattade sex medlemsstater och rörde de tre produktgrupperna. Därefter slog tribunalen i punkt 384 i den överklagade domen fast att den aktuella överträdelsen var särskilt allvarlig, något som motiverade tillämpningen av en koefficient för överträdelsens allvar på 15 procent, och i punkt 385 i domen att klaganden hade ingått i den ”centrala grupp av företag” som hade begått den aktuella överträdelsen.

85 Eftersom tribunalen således beaktade samtliga de faktorer som var väsentliga för bedömningen av hur allvarlig den aktuella överträdelsen var (med tanke på att det var styrkt att horisontell samordning av priser hade förekommit och att klaganden hade deltagit i denna) och bemötte klagandens argument i denna fråga, gjorde den sig inte skyldig till felaktig rättstillämpning utan fullgjorde sin skyldighet att göra en effektiv domstolsprövning av det omtvistade beslutet.

86 När det gäller bedömningen av huruvida det administrativa förfarandet tog alltför lång tid, påpekar domstolen att om kommissionen åsidosätter principen om iakttagande av en skälig handläggningstid, kan detta förvisso motivera ogiltigförklaring av ett beslut som kommissionen har antagit efter ett administrativt förfarande som har genomförts med stöd av artiklarna 101 FEUF och 102 FEUF, i den mån som även det berörda företagets rätt till försvar därigenom har åsidosatts. Att kommissionen befinns ha åsidosatt principen om iakttagande av en skälig handläggningstid kan däremot inte medföra en nedsättning av beloppet för ålagda böter (se, bland annat, dom av den 9 juni 2016, CEPSA/kommissionen, C-608/13 P, EU:C:2016:414, punkt 61, och dom av den 9 juni 2016, PROAS/kommissionen, C-616/13 P, EU:C:2016:415, punkt 74 och där angiven rättspraxis). I det aktuella fallet är det, som framgår av punkt 69 ovan, fastställt att klaganden med stöd av sitt argument om att tribunalen gjorde en felaktig bedömning av huruvida det administrativa förfarandet hade tagit alltför lång tid inte har framställt något annat yrkande än det som rör nedsättning av beloppet för de böter som klaganden har ålagts.

87 Detta argument är således verkningslöst och behöver därför inte prövas i sak.

88 När det slutligen gäller frågan om de ålagda böternas proportionalitet i sig, har klaganden inte anfört något argument som är ägnat att styrka att nivån på den ålagda påföljden skulle vara olämplig eller oskälig. Överklagandet kan därför inte vinna bifall med stöd av argumentet att ett bötesbelopp på 2,94 miljoner euro skulle vara oproportionerligt i förhållande till en av den konkurrensbegränsande samverkan berörd omsättning på 5,2 miljoner euro. Det är i själva verket ostridigt att beloppet för de böter som ålades Villeroy & Boch AG och dess dotterbolag i det aktuella fallet sattes ned så att det inte skulle överstiga 10 procent av dessa bolags sammanlagda omsättning under det föregående räkenskapsåret, i enlighet med artikel 23.2 i förordning nr 1/2003. Den gränsen innebär i sig en garanti för att nivån på böterna inte ska bli oskälig i förhållande till företagets storlek mätt i sammanlagd omsättning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 28 juni 2005, Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P och C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkterna 280–282).

89 Mot bakgrund av det ovan anförda ska överklagandet såvitt avser den tredje och den fjärde grunden ogillas med hänvisning till att det delvis är verkningslöst och i övrigt saknar grund.

90 Eftersom klaganden inte har vunnit framgång med någon av de grunder som den har åberopat, ska överklagandet i sin helhet ogillas.

Rättegångskostnader

91 Enligt artikel 184.2 i domstolens rättegångsregler ska domstolen besluta om rättegångskostnaderna när ett överklagande avvisas eller ogillas. Enligt artikel 138.1 i samma rättegångsregler, som enligt artikel 184.1 i dessa ska tillämpas i mål om överklagande, ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att klaganden ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom klaganden har tappat målet, ska kommissionens yrkande bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

1) Överklagandet ogillas.

2) Villeroy & Boch Belgium SA förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

Underskrifter